

Komunikat prasowy

Luksemburg, 14 grudnia 2022 r.

Szybka reakcja UE na zagrożenie bezrobociem podczas pandemii COVID-19 – co dało 100 mld euro?

UE szybko zareagowała na ryzyko masowych zwolnień wywołane przez pandemię COVID-19 i przeznaczyła 100 mld euro na wsparcie dotkniętych kryzysem pracowników i przedsiębiorstw w państwach członkowskich (instrument SURE) – wynika z ostatniego sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Wpływu instrumentu SURE na utrzymanie miejsc pracy nie można jednak odpowiednio ocenić ze względu na jego nowatorską koncepcję opracowaną przez Komisję Europejską oraz na brak miarodajnych danych na poziomie krajowym. Aby wyciągnąć wnioski dotyczące stosowania narzędzi kryzysowych w przyszłości, Komisja powinna teraz przeprowadzić pełną ocenę wsparcia z instrumentu SURE. Byłaby to też okazja do sprawdzenia, w jaki sposób zminimalizowano ryzyko nadużyć finansowych. Wszystkie państwa (z wyjątkiem jednego), które skorzystały z tego instrumentu, zgłosiły bowiem przypadki nieprawidłowości i domniemyanych nadużyć.

Wskutek pandemii COVID-19 milionom osób w Europie zagroziła utrata pracy. UE szybko zareagowała na to zagrożenie, ustanawiając narzędzie SURE, które krajom w całej UE daje możliwość zaciągnięcia tanich długoterminowych pożyczek. Mogą one przeznaczyć uzyskane w ten sposób pieniądze na stworzenie nowych lub rozszerzenie istniejących programów utrzymania zatrudnienia dotyczących przykładowo zmniejszonego wymiaru czasu pracy czy przestoju ekonomicznego lub programów subsydiowania wynagrodzeń, a także na środki ochrony zdrowia. O pożyczki wystąpiło dziewiętnaście państw, a UE przekazała im dotychczas prawie 92 mld euro. Ponad połowa tych środków przypadła Włochom i Hiszpanii.

– Instrument SURE dobrze odzwierciedlał nadzwyczajne okoliczności, a środki unijne udostępniono szybko i efektywnie, tak aby złagodzić skutki pandemii odczuwalne przez pracowników i przedsiębiorstwa – powiedziała Iliana Ivanowa, członkini Trybunału odpowiedzialna za kontrolę. – Całkowity wpływ instrumentu nie jest jednak jeszcze znany. Pomimo pewnych sygnałów wskazujących na to, że był on skuteczny, nie ma wystarczająco dużo konkretnych danych, aby określić, ile miejsc pracy zostało rzeczywiście uratowanych.

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Komisji udało się zapewnić środki z instrumentu SURE państwom członkowskim już siedem miesięcy po ogłoszeniu pandemii, czyli szybciej niż w przypadku standardowych procedur finansowania. Niektóre dane pozwalają sądzić, że pomoc w ramach SURE dotarła do milionów pracowników w najcięższym okresie kryzysu, trudno jest jednak w pełni ocenić udział instrumentu w ograniczeniu ryzyka bezrobocia – częściowo dlatego, że jego wpływu nie można oddzielić od wpływu krajowych programów wsparcia.

Innowacyjne zasady instrumentu SURE dają państwom członkowskim znaczną swobodę wyboru, na co wydać uzyskane środki finansowe. Komisja nie jest też zobowiązana do oceniania, czy systemy kontroli w państwach członkowskich są wystarczająco rzetelne. W tym kontekście kontrolerzy podkreślają, że środki reagowania na kryzys, takie jak programy utrzymania zatrudnienia, co do zasady są podatne na nadużycia. Jeżeli chodzi o instrument SURE, 18 z 19 krajów wykryło związane z nim nieprawidłowości lub nadużycia i we wszystkich takich przypadkach przeprowadziło postępowania, dzięki czemu w 13 krajach odzyskano niewłaściwie wykorzystane środki. Komisja ze swojej strony nie wszczęła żadnych postępowań, ponieważ jej zdaniem odpowiedzialność w tej kwestii spoczywa na państwach członkowskich. Zobowiązanie krajów do spłaty pożyczek pozwala utrzymać pod kontrolą ryzyko finansowe dla budżetu UE w przypadku wykrycia, że środki wykorzystano niewłaściwie. Sytuacja, w której działania finansowane z budżetu unijnego zostałyby uznane za podatne na nadużycia, stanowiłaby jednak zagrożenie dla reputacji UE.

Komisja oszacowała, że państwa członkowskie, które skorzystały z instrumentu SURE, zaoszczędziły około 8,5 mld euro na płatnościach odsetek dzięki unijnemu ratingowi kredytowemu AAA. 86% łącznych szacowanych oszczędności przypada na Włochy, Hiszpanię, Rumunię, Polskę i Grecję.

Informacje ogólne

SURE to tymczasowy instrument, który ma wygasnąć w bieżącym roku. Aby sfinansować udzielone pożyczki, Komisja pożyczka pieniądze na rynkach kapitałowych, emitując obligacje. Po raz pierwszy wyemitowała ona obligacje społeczne, co niesie za sobą konieczność osiągnięcia pozytywnych skutków społecznych. Wszystkie 27 państw członkowskich UE razem udzieliło gwarancji na 25% łącznej kwoty pożyczek w ramach instrumentu SURE. To zabezpieczenie na wypadek, gdyby któreś z państw nie spłaciło swoich zobowiązań. Gwarancje na pozostałe 75% pożyczek pochodzą z budżetu UE. Komisja szacuje, że w 2020 r. wsparcie z instrumentu SURE dotarło do 31,5 mln osób i 2,5 mln przedsiębiorstw, a w 2021 r. z programów utrzymania zatrudnienia finansowanych z instrumentu skorzystało 9 mln osób.

Sprawozdanie specjalne 28/2022 pt. „Instrument tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej (SURE) – finansowanie w ramach SURE przyczyniło się do utrzymania miejsc pracy podczas kryzysu związanego z COVID-19, ale jego pełny wpływ nie jest znany” jest dostępne na [stronie internetowej Trybunału](#).

Kontakt dla prasy

Biuro prasowe Trybunału – e-mail: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer – e-mail: damijan.fiser@eca.europa.eu – tel.: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti – e-mail: claudia.spiti@eca.europa.eu – tel.: +(352) 691 553 547
- Vincent Bourgeois – e-mail: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – tel.: (+352) 691 551 502